

(กสม. แดงข่าวเด่นประจำสัปดาห์ ครั้งที่ 36/2569)

**กสม. เสนอแก้ปัญหาเชิงโครงสร้างกรณีราคะมะพร้าวในประเทศตกต่ำ
ขงเพิ่มเกณฑ์ฉลากสินค้าให้ระบุประเทศต้นทาง ป้องกันการสวมสิทธิมะพร้าวไทย
- แนะนำสำนักงานประกันสังคม กำกับดูแลนายจ้างธุรกิจออนไลน์ขึ้นทะเบียนผู้ประกันตนให้ถูกต้อง
หลังมีกรณีขึ้นทะเบียนล่าช้า กระทบสิทธิประโยชน์ระหว่างทำงาน**

วันศุกร์ที่ 30 ตุลาคม 2569 เวลา 10.30 น. คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) โดยนายสันต์ ภัยหลีกลี้ และนางสาวสุภัทรา นาคะผิว กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ แดงข่าวเด่นประจำสัปดาห์ ครั้งที่ 36/2569 โดยมีวาระสำคัญดังนี้

**1. กสม. เสนอแก้ปัญหาเชิงโครงสร้างกรณีราคะมะพร้าวในประเทศตกต่ำ ขงเพิ่มเกณฑ์ฉลากสินค้า
ให้ระบุประเทศต้นทาง เพื่อป้องกันการสวมสิทธิเป็นมะพร้าวไทย คู่ครองสิทธิเกษตรกร**

นายสันต์ ภัยหลีกลี้ กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เปิดเผยว่า คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) ได้รับเรื่องร้องเรียนจากผู้ร้องกลุ่มเกษตรกรชาวสวนมะพร้าว (มะพร้าวแอง) ในพื้นที่จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ระบุว่า ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ราคะมะพร้าวตกต่ำ เนื่องจากมีการนำเข้าน้ำกะทิแช่แข็ง น้ำกะทิสสำเร็จรูป และผลิตภัณฑ์มะพร้าวอื่น ๆ รวมทั้งการนำมะพร้าวผลปอกเปลือกมากะเทาะนอกโรงงานในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์เป็นจำนวนมาก ทำให้เกิดปัญหาแมลงและโรคระบาดในมะพร้าว อีกทั้งยังมีการลดราคะมะพร้าวในประเทศ ทำให้ราคะมะพร้าวตกต่ำ รายได้ต่ำกว่าต้นทุน ทำให้ชาวสวนมะพร้าวได้รับความเดือดร้อนเนื่องจากมะพร้าวเป็นพืชที่สร้างทั้งรายได้และงานให้แก่คนในพื้นที่ ปัญหาที่เกิดขึ้นทำให้รายได้ไม่เพียงพอกับค่าครองชีพที่สูงขึ้น จึงขอให้ประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมกันหาแนวทางแก้ไขปัญหานี้

กสม. เห็นว่ากรณีดังกล่าวควรประสานการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้มีการแก้ไขปัญหาเป็นการเร่งด่วน เมื่อเดือนพฤษภาคม และสิงหาคม - กันยายน 2569 พนักงานเจ้าหน้าที่สำนักงาน กสม. จึงได้ลงพื้นที่แสวงหาข้อเท็จจริง จัดประชุม และประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้แทนองค์การบริหารส่วนตำบลธงชัย อำเภอบางสะพาน เกษตรอำเภอบางสะพาน ผู้แทนกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกมะพร้าว กลุ่มผู้ร้องที่ได้รับผลกระทบ ในพื้นที่อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ผู้แทนสำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์ กรมการค้าต่างประเทศ กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ กรมศุลกากร สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ และผู้ทรงคุณวุฒิด้านสิทธิในสิ่งแวดล้อมที่ดี สิทธิชุมชน สิทธิในความมั่นคงด้านอาหาร ผลการประสานการคุ้มครองสรุปได้ว่า

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้รับทราบข้อเท็จจริงและข้อเสนอของผู้ร้องที่เรียกร้องให้ภาครัฐประกาศให้มะพร้าวเป็นพืชเศรษฐกิจหรือสินค้าควบคุมตามกฎหมาย และเรียกร้องให้จัดตั้งคณะกรรมการมะพร้าวแห่งชาติ โดยเปิดโอกาสให้ผู้แทนเกษตรกรที่ใช้สมุคทะเบียนเกษตรกรเป็นฐานข้อมูล เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนด

นโยบายและแนวทางแก้ไขปัญหาลแล้ว ซึ่งแต่ละหน่วยงานได้ชี้แจงการดำเนินการภายใต้อำนาจหน้าที่ โดยมีการเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาร่วมกับกลุ่มเกษตรกรส่วนหนึ่งแล้ว

อย่างไรก็ตาม กสม. เห็นว่า ปัญหาราคามะพร้าวตกต่ำสะท้อนถึงปัญหาเชิงโครงสร้างและการบริหารจัดการภาครัฐที่ขาดเอกภาพ กล่าวคือ การพึ่งพาเพียงกลไกคณะอนุกรรมการพืชมะพร้าวตามมติคณะรัฐมนตรี ทำให้ขาดความต่อเนื่องในการบริหารจัดการ และภาคเอกชนได้ใช้วิธีนำเข้ามะพร้าวจากโศวตาความตกลง องค์การการค้าโลก (WTO) ซึ่งแม้จะมีภาษีสูงถึงร้อยละ 54 แต่การนำเข้าจากต่างประเทศมีราคาเฉลี่ยต่ำ ทำให้เมื่อรวมภาษีแล้วยังมีราคาใกล้เคียงหรือต่ำกว่ามะพร้าวในประเทศ เอกชนจึงยังคงนำเข้าอย่างต่อเนื่อง ขณะที่สินค้าจากต่างชาติส่วนใหญ่นำเข้าผ่านช่องทางการยกเว้นอากรภายใต้ข้อตกลงทางการค้า

นอกจากนี้ เกษตรกรยังขาดโอกาสการมีส่วนร่วมในระดับนโยบายคือ มีสัดส่วนน้อย ในคณะอนุกรรมการพืชมะพร้าว มีปัญหาเรื่องการกะเทาะมะพร้าวออกโรงงานที่เสี่ยงต่อโรคพืช และหลักเกณฑ์ การแสดงฉลากสินค้ากะทิกล่อดตามมาตรฐานสากลของคณะกรรมการประมวลกฎหมายมาตรฐานอาหาร หรือ Codex (Codex Alimentarius Commission - CAC) กำหนดให้ระบุสถานที่แปรรูปขั้นสุดท้ายเป็นหลัก

กสม. เห็นว่า ปัญหาข้างต้นเป็นเรื่องเชิงโครงสร้างที่กระทบต่อสิทธิและวิถีชีวิตของเกษตรกร อย่างกว้างขวาง ซึ่งจำเป็นต้องอาศัยการสั่งการระดับนโยบายและการบูรณาการร่วมกันหลายกระทรวง กสม. ในคราวประชุมด้านการคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิมนุษยชน เมื่อวันที่ 27 ตุลาคม 2569 จึงมีมติเห็นควรให้มี หนังสือแจ้งไปยัง นายยชชนัน วงศ์สวัสดิ์ รองนายกรัฐมนตรี ในฐานะผู้กำกับการบริหารราชการแผ่นดิน และผู้ควบคุม ดูแล และสั่งการกระทรวงหรือหน่วยงานราชการตามที่นายกรัฐมนตรีมอบหมาย ดังนี้

(1) ให้มอบหมายกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ซึ่งมีภารกิจในการส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกร รวมตลอดทั้งกระบวนการผลิตและสินค้าเกษตรกรรม จัดทำกรอบกฎหมายเฉพาะสำหรับพืชมะพร้าว เพื่อเป็น กลไกในการส่งเสริม คุ้มครอง และช่วยเหลือเกษตรกรผู้ปลูกมะพร้าวอย่างยั่งยืน แทนนโยบายที่อาจขาด ความต่อเนื่องจากมติคณะรัฐมนตรี นอกจากนี้ ควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเกษตรกรในการกำหนดนโยบาย เกี่ยวกับมะพร้าว โดยใช้คณะอนุกรรมการพืชมะพร้าวภายใต้คณะกรรมการพืชน้ำมันและน้ำมันพืชเป็นกลไก ขับเคลื่อน และพิจารณาเพิ่มสัดส่วนตัวแทนเกษตรกรจากพื้นที่ปลูกสำคัญผ่านการเลือกตั้งกันเองโดยตรงจาก ฐานทะเบียนเกษตรกร และอาศัยความร่วมมือกับข้าราชการประจำเพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างต่อเนื่อง

(2) ให้มอบหมายกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และกระทรวงสาธารณสุข เข้มงวดกับการตรวจ มาตรฐานสุขอนามัยและสุขอนามัยพืช (SPS) และการนำเข้าสินค้าจากโศวตาภาษี เพื่อป้องกันการทะลัก เข้ามาทำลายกลไกราคาในไทย โดยไม่ขัดต่อกรอบความร่วมมือระหว่างประเทศ

และ (3) ให้มอบหมายสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา เพิ่มเกณฑ์ฉลากสินค้าให้ระบุประเทศ ต้นทางของวัตถุดิบ เพื่อป้องกันการสวมสิทธิเป็นมะพร้าวไทย

2. กสม. แนะนำสำนักงานประกันสังคม กำกับดูแลนายจ้างธุรกิจออนไลน์ขึ้นทะเบียนผู้ประกันตน ให้แก่ลูกจ้างตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด หลังมีกรณีขึ้นทะเบียนล่าช้า กระทบสิทธิประโยชน์ระหว่างทำงาน

นางสาวสุภัทรา นาคะผิว กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เปิดเผยว่า คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) ได้รับเรื่องร้องเรียนเมื่อเดือนมีนาคม 2569 ระบุว่า บริษัทแห่งหนึ่ง (ผู้ร้อง) ได้จ้างผู้ร้องในตำแหน่งพนักงานประชาสัมพันธ์สินค้าด้วยการถ่ายทอดสดผ่านแอปพลิเคชันติ๊กต็อก (TikTok) โดยระบุในสัญญาข้อหนึ่งว่า ตลอดระยะเวลาการทำงานและภายหลังสิ้นสุดสัญญา 3 เดือน ห้ามรับทำงานประชาสัมพันธ์ให้กับสินค้าอื่นที่มีลักษณะเดียวกันหรือคล้ายคลึงกันซึ่งผู้ร้องเห็นว่าอาจเป็นข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม นอกจากนี้ ในช่วงระหว่างการจ้างงานเมื่อเดือนมกราคม - พฤษภาคม 2568 บริษัทไม่ยื่นแบบรายการขึ้นทะเบียนผู้ประกันตนให้แก่ผู้ร้อง ทำให้ในช่วงเวลาดังกล่าวผู้ร้องไม่มีสิทธิในประกันสังคม จึงขอให้ตรวจสอบ

กสม. ได้พิจารณาข้อเท็จจริงจากทุกฝ่าย หลักกฎหมาย และหลักสิทธิมนุษยชนที่เกี่ยวข้องแล้วเห็นว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 40 รับรองเสรีภาพของบุคคลในการประกอบอาชีพ และมาตรา 74 กำหนดแนวนโยบายให้รัฐพึงส่งเสริมให้ประชาชนมีความสามารถในการทำงานอย่างเหมาะสมกับศักยภาพและวัยและให้มีงานทำ และพึงคุ้มครองผู้ใช้แรงงานให้ได้รับความปลอดภัยและมีสุขอนามัยที่ดีในการทำงาน ได้รับรายได้ สวัสดิการ การประกันสังคม และสิทธิประโยชน์อื่นที่เหมาะสมแก่การดำรงชีพ โดยพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 ได้กำหนดรายละเอียดของหลักประกันที่จะให้แก่คนทำงานที่เป็นลูกจ้าง และจัดตั้งกองทุนประกันสังคมเพื่อดูแลประโยชน์ทดแทนเมื่อประสบอันตราย เจ็บป่วย ทูพพลภาพหรือตาย รวมทั้งการคลอดบุตร สงเคราะห์บุตร ชราภาพ และกรณีว่างงาน นอกจากนี้ องค์การสหประชาชาติยังมีหลักการชี้แนะว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน (UNGPs) ซึ่งระบุว่ารัฐมีหน้าที่ที่จะคุ้มครองมิให้เกิดการละเมิดสิทธิมนุษยชนจากภาคธุรกิจ ส่วนภาคธุรกิจต้องมีความรับผิดชอบในการประกอบกิจการโดยการพิทักษ์สิทธิมนุษยชนและผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการดำเนินธุรกิจต้องสามารถเข้าถึงการแก้ไข เยียวยา ฟื้นฟู ที่มีประสิทธิผลทั้งกลไกตามกระบวนการยุติธรรมและอื่น ๆ ได้

จากการตรวจสอบข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า ผู้ร้องได้รับการว่าจ้างเป็นลูกจ้างของบริษัทระหว่างวันที่ 20 มกราคม – 31 พฤษภาคม 2568 โดยบริษัทไม่ได้ยื่นแบบรายการขึ้นทะเบียนผู้ประกันตนให้แก่ผู้ร้อง และไม่หักเงินสมทบนำส่งทั้งในส่วนของผู้จ้างและนายจ้างตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 กระทั่งผ่านมา 1 ปี เมื่อวันที่ 21 มกราคม 2569 บริษัทได้ยื่นแบบรายการขึ้นทะเบียนผู้ประกันตนให้กับผู้ร้อง โดยระบุช่วงเวลาการเป็นลูกจ้างพร้อมจ่ายเงินสมทบทั้งส่วนของผู้จ้างและนายจ้างย้อนหลังรวม 5 เดือน และจ่ายเงินเพิ่มในอัตราร้อยละ 2 แล้ว สำนักงานประกันสังคมจึงไม่ได้ดำเนินคดีหรือเปรียบเทียบความผิดที่บริษัทไม่ยื่นแบบรายการขึ้นทะเบียนผู้ประกันตนดังกล่าว

อย่างไรก็ดี กสม. เห็นว่า แม้บริษัทผู้ถูกร้องจะแก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยยื่นแบบรายการขึ้นทะเบียนผู้ประกันตนให้กับผู้ร้องย้อนหลังแล้ว แต่การที่บริษัทไม่ยื่นแบบรายการขึ้นทะเบียนผู้ประกันตนให้แก่ผู้ร้องและไม่หักเงินสมทบนำส่งตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 ในช่วงเวลาที่จ้างงาน ทำให้ในช่วงเวลานั้น ผู้ร้อง

ไม่อยู่ในสถานะลูกจ้างที่มีสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทนหากเกิดกรณีต่าง ๆ ขึ้น จึงไม่สอดคล้องตามกฎหมายว่าด้วยการประกันสังคม อนุสัญญาว่าด้วยมาตรฐานขั้นต่ำด้านประกันสังคม ตลอดจนหน้าที่ของผู้ประกอบธุรกิจที่จะต้องประกอบกิจการโดยเคารพสิทธิมนุษยชน จึงรับฟังได้ว่าเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน

ส่วนกรณีที่บริษัทผู้ถูกร้องกำหนดข้อสัญญาห้ามมิให้ผู้ร้องรับทำงานประชาสัมพันธ์ให้กับสินค้าอื่นที่มีลักษณะเดียวกันหรือคล้ายคลึงกันเป็นระยะเวลา 3 เดือน หลังสิ้นสุดสัญญาจ้างนั้น เห็นว่า นายจ้างอาจกำหนดข้อสัญญาห้ามมิให้ผู้จ้างทำงานแข่งขันกับนายจ้างเมื่อสิ้นสุดสัญญาจ้างเพื่อคุ้มครองความลับทางการค้าหรือการแข่งขันทางธุรกิจโดยมีขอบเขตของสัญญาและระยะเวลาที่เหมาะสมได้ ซึ่งเมื่อพิจารณาสภาพการแข่งขันของธุรกิจการขายสินค้าออนไลน์ ซึ่งการขายโดยบุคคลออนไลน์เป็นปัจจัยสำคัญต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าของผู้บริโภค การห้ามมิให้ผู้ร้องรับทำงานประชาสัมพันธ์ผ่านการถ่ายทอดสดบนแพลตฟอร์มเดียวกันให้กับสินค้าอื่นที่มีลักษณะเดียวกันหรือคล้ายคลึงกัน เป็นระยะเวลาเพียง 3 เดือนตามสัญญาดังกล่าว จึงถือได้ว่าเป็นข้อจำกัดที่มีความเหมาะสมและไม่เกินสมควรจนกระทบต่อสิทธิในการทำงานที่ยังสอดคล้องกับแนวคำพิพากษาศาลฎีกาหลายกรณีเกี่ยวกับการพิจารณาข้อสัญญาห้ามแข่งขันภายหลังสิ้นสุดสัญญาจ้างและการคุ้มครองลูกจ้างจากข้อสัญญาที่จำกัดสิทธิในการประกอบอาชีพเกินสมควร ในชั้นนี้ จึงยังไม่อาจรับฟังได้ว่าการกำหนดข้อสัญญาห้ามมิให้ผู้ร้องรับทำงานประชาสัมพันธ์สินค้าข้างต้น เป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน

ด้วยเหตุผลดังกล่าว กสม. ในคราวประชุมด้านการคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิมนุษยชน เมื่อวันที่ 27 ตุลาคม 2569 จึงมีมติให้มีข้อเสนอแนะไปยังสำนักงานประกันสังคมตรวจสอบการขึ้นทะเบียนผู้ประกันตนของลูกจ้างของบริษัทผู้ถูกร้องและการหักเงินสมทบเพื่อส่งในส่วนของลูกจ้างและการส่งเงินสมทบในส่วนของนายจ้างให้มีความครบถ้วนถูกต้อง เพื่อให้ลูกจ้างได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายว่าด้วยการประกันสังคม และได้รับสิทธิประโยชน์จากกองทุนประกันสังคมอย่างครบถ้วน

นอกจากนี้ ให้สำนักงานประกันสังคมให้ความรู้และกำกับดูแลนายจ้างในธุรกิจขายสินค้าออนไลน์ให้ยื่นแบบขึ้นทะเบียนและนำส่งเงินสมทบให้ครบถ้วน เพื่อคุ้มครองสิทธิประกันสังคมของลูกจ้างกลุ่มดังกล่าว พร้อมกำหนดหลักเกณฑ์การใช้ดุลพินิจในการดำเนินคดีหรือเปรียบเทียบความผิดกรณีนายจ้างไม่ยื่นแบบรายการขึ้นทะเบียนผู้ประกันตนหรือไม่นำส่งเงินสมทบตามกำหนดให้ชัดเจนและเป็นมาตรฐานเดียวกัน โดยพิจารณาปัจจัยอย่างน้อย ได้แก่ ระยะเวลาที่ล่าช้า การแก้ไขโดยสมัครใจ ผลกระทบต่อลูกจ้างและการกระทำซ้ำ รวมทั้งกำหนดให้บันทึกเหตุผลการใช้ดุลพินิจเป็นลายลักษณ์อักษรทุกกรณี เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายมีผลป้องปรามนายจ้างมิให้ละเลยหน้าที่ และคุ้มครองสิทธิประกันสังคมของลูกจ้าง

ทั้งนี้ ให้บริษัทผู้ถูกร้องกำหนดแนวปฏิบัติเพื่อยื่นแบบรายการขึ้นทะเบียนผู้ประกันตนภายในเวลาที่กฎหมายกำหนดและให้ดำเนินการตามแนวปฏิบัติดังกล่าวอย่างเคร่งครัดทุกครั้งที่จ้างลูกจ้างใหม่ เพื่อให้การประกอบกิจการเป็นไปตามหลักการ UNGPs

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

30 ตุลาคม 2569